

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
T.a.v. de staatssecretaris,
mevr. drs. S. van Veldhoven-van der Meer

Datum: 15 november 2018
Kenmerk: 18-068-JD
Betreft: inhoudelijke inbreng SLA (Schone Lucht Akkoord)

Geachte mevrouw Van Veldhoven,

GGD GHOR Nederland is in de afgelopen periode betrokken geweest bij de voorbereiding van het Schone Lucht Akkoord (SLA). Tijdens een aantal landelijke bijeenkomsten is er vanuit de brancheorganisatie en diverse GGD'en input geleverd. Een conceptversie van de maatregelenlijst van het SLA is gepresenteerd tijdens de stakeholder-bijeenkomst van 6 november jongstleden. Alle stakeholders zijn gevraagd om hierop te reageren. Middels deze brief willen wij reageren op de voorgenomen maatregelen.

Schone lucht als ambitie

GGD GHOR Nederland is verheugd dat gezondheid centraal staat in het permanent verbeteren van de luchtkwaliteit. Wij hopen op een ambitieus Schone Lucht Akkoord met draagvlak bij ondertekenaars dat niet de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie als einddoel ziet, maar een continue verbetering van de luchtkwaliteit nastreeft. De Gezondheidsraad heeft in haar rapport 'Gezondheidswinst door schonere lucht'¹ (januari 2018) geconstateerd dat ook onder de advieswaarden van de WHO nog gezondheidseffecten van luchtverontreiniging ontstaan. GGD GHOR Nederland pleit ervoor deze ambitie ook in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) op te nemen. Het is belangrijk dat alle overheden – nationaal, regionaal en lokaal op basis van de NOVI de verbetering van luchtkwaliteit kunnen opnemen in omgevingsvisie en plannen, zoals ook de Raad van State in haar advies over de Omgevingswet² heeft aangegeven. De uiteindelijke selectie van maatregelen zou bij voorkeur een gezamenlijke inzet van Rijk, provincies en gemeenten mogelijk moeten maken. Anderszins gaan wij ervan uit dat nationale maatregelen geen belemmering zullen vormen voor een verdergaande ambitie op lokaal of regionaal niveau. Daarnaast gaan wij ervan uit dat het SLA ook voorziet in de borging van de uitvoering van de maatregelen.

¹ Gezondheidswinst door schonere lucht, Gezondheidsraad, januari 2018,

<https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2018/01/23/gezondheidswinst-door-schonere-lucht>

² Samenvatting Advies Invoeringswet Omgevingswet en uitvoeringsbesluiten, Raad van State, 3 juli 2018, https://www.raadvanstate.nl/adviezen/samenvattingen/tekst-samenvatting.html?id=516&summary_only

Reactie GGD GHOR Nederland op maatregelen

In reactie op de concept maatregelenlijst heeft GGD GHOR Nederland de volgende algemene opmerkingen:

- Bron- en volumemaatregelen op het gebied van gemotoriseerd weg- en waterverkeer, veehouderijen en houtstook hebben wat ons betreft de hoogste prioriteit, omdat dan de uitstoot van luchtverontreiniging ook daadwerkelijk afneemt. Omdat de blootstelling daarmee ook afneemt, komt dit de gezondheid ten goede.
- Enkele maatregelen in de lijst zijn gericht op het verminderen of verbeteren van verspreiding van emissies, bijvoorbeeld overkappen, ondertunnelen of plaatsen van schermen. Deze maatregelen leiden niet tot lagere emissies. Ten onrechte scoren deze maatregelen positief op effectiviteit t.a.v. emissiereductie. Deze maatregelen leiden echter alleen zeer lokaal tot andere (niet persé lagere) concentratieniveaus.
- Wij pleiten ervoor om alle maatregelen niet alleen op effecten op luchtkwaliteit te beoordelen, maar ook op andere aspecten waaronder klimaat, (gezondheidseffecten van) geluidblootstelling en bewegen (door actieve mobiliteit). De keuze voor maatregelen moet niet alleen op het effect op luchtkwaliteit worden genomen, maar ook op effecten op andere terreinen. Het is belangrijk dat hierbij ook de link wordt gemaakt naar het Klimaatakkoord en het Preventieakkoord en de betreffende ministeries.

GGD GHOR Nederland vraagt specifiek aandacht voor de noodzaak om groepen in de samenleving die extra kwetsbaar zijn voor de gevolgen van luchtverontreiniging supplementair te beschermen, zoals de Gezondheidsraad adviseert. Gevoelige bestemmingenbeleid is in deze een effectieve maatregel om hooggevoelige groepen (kinderen, ouderen en mensen met een zwakke gezondheid) te beschermen. Om gezondheidseffecten van luchtverontreiniging te beperken, moet er voldoende afstand zijn tussen bestemmingen waar deze mensen langere tijd verblijven en bronnen van luchtverontreiniging zoals drukke wegen en veehouderijbedrijven. Het Rijk kan gevoelige bestemmingenbeleid opnemen in de NOVI. Gemeenten kunnen gevoelige bestemmingenbeleid als ambitie opnemen in hun omgevingsvisie en in omgevingsplannen vertalen naar juridisch bindende ruimtelijke regels. De GGD professionals hebben een aantal criteria³ ontwikkeld om, als uitgangspunt, mee te nemen in het ruimtelijk beleid.

GGD GHOR Nederland verstaat onder gevoelige bestemmingen onder meer kinderdagverblijven, scholen, verzorgings- en verpleeghuizen en woningen.

Gezondheidsindicator

Als gezondheidsindicator wordt in het SLA vroegtijdige sterfte gekozen. Dat is momenteel het enige gezondheidseindpunt dat voor zowel fijn stof als NO₂ kan worden doorgerekend. Belangrijk om te blijven vermelden is dat vroegtijdige sterfte slechts een klein deel van gezondheidseffecten van

-
- ³ Gevoelige bestemmingen niet binnen 300 meter van een snelweg,
 - Gevoelige bestemmingen niet in de eerstelijns bebouwing binnen 50 meter van drukke wegen, waarbij 'druk' is gedefinieerd als een verkeersintensiteit van meer dan 10.000 motorvoertuigen per etmaal.
 - De afstand tussen gevoelige bestemmingen en veehouderijbedrijven bedraagt tenminste 250 meter.

luchtverontreiniging representeert . Naast sterfte is er een grote ziektelast door luchtverontreiniging en beïnvloedt een slechte luchtkwaliteit voor veel mensen de dagelijkse kwaliteit van leven. In de onderbouwing van de te nemen maatregelen moet de grote ziektelast genoemd worden, ook al kan dit nog niet worden gekwantificeerd.

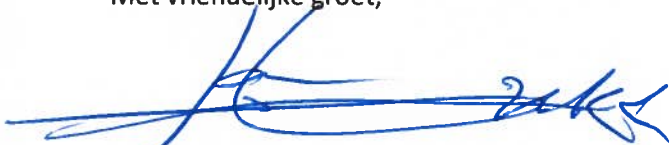
Metingen en berekeningen

In het SLA is ook aandacht geweest voor het zelf meten van luchtverontreiniging door burgers. Dit kan inderdaad bijdragen aan de bewustwording en betrokkenheid van burgers. GGD GHOR Nederland vindt het echter van groot belang om het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit in stand te houden en het aantal meetstations niet te beperken. Alleen met deze langjarige metingen, die voldoen aan de wettelijke eisen, kan de ontwikkeling van de luchtkwaliteit goed gemonitord worden. Bovendien worden de berekeningen van de luchtkwaliteit gekoppeld aan deze metingen. Ook hechten wij eraan dat de Grootschalige Concentratiekaarten Nederland (GCN kaarten) ook in de toekomst jaarlijks worden ge-update. Dit is van groot belang om de (blootstelling aan) luchtverontreiniging te monitoren.

Betrokkenheid GGD

GGD GHOR Nederland is verheugd betrokken te zijn bij het SLA. De lokale GGD-professionals zijn, als inhoudelijk deskundigen, tot nu toe niet uitgenodigd bij de regionale bijeenkomsten van het SLA. Omdat gezondheid ook in deze bijeenkomsten vaak centraal staat, hebben GGD'en aangegeven bereid te zijn een bijdrage te willen leveren in de nog komende regionale bijeenkomsten. Mochten er naar aanleiding van dit schrijven vragen zijn dan zijn wij uiteraard graag bereid het een en ander toe te lichten. U kunt hiervoor contact opnemen met Jelle Doosje, telefoonnummer 06-52446939.

Met vriendelijke groet,

Dr. H.A.M. Backx
Directeur GGD GHOR Nederland

CC: René Korenromp (ministerie I&W) en Marc van der Steen van RebelGroup